

Peter Bommel (Voorzitter Raad van Bestuur Deloitte): “Het zijn in het ‘hier’ en ‘nu’”

9/06/2015

Dank Ruben, voor de uitnodiging om een preek te houden. Als jongen van goed gereformeerde huizing ging ik daar natuurlijk graag op in. Helemaal mooi is dat ik deze preek mag houden onder de rook van de Vrije Universiteit. De VU is immers een soort rode draad in mijn leven geworden. Al van jongs af aan zag ik bij ons thuis in Overveen het VU busje in de vensterbank staan. Mijn vader legde mij dan uit dat hij aan de VU had gestudeerd en dat de gereformeerde achterban zelf voor de financiering van de “eigen” universiteit zorgde. Zelf ben ik ook gaan studeren aan de VU, economie, nadat ik mijn middelbare schooltijd in Haarlem had doorlopen. En daarna een goed gereformeerd vak gekozen: accountancy. De postdoctorale accountancy opleiding heb ik uiteraard ook aan de VU doorlopen. Ook ben ik jaren later nog een paar uur per week docent geweest aan de VU en inmiddels ben ik voorzitter van het Curatorium van de accountantsopleiding aan de VU. En wat kreeg ik toen ik daar benoemd werd: een gloednieuw VU busje, gevuld met pepermunt – hoe kon het ook anders. De busjes blijken tegenwoordig gewoon commercieel in de handel te zijn. Abraham Kuijper zou zich in zijn graf omdraaien als hij dat zou horen.

Hoe dan ook, veel VU dus. En dat is ook goed te verklaren als je de geschiedenis van mijn voorvaders bekijkt. Jaren geleden is de stamboom van de familie Bommel onderzocht en het bleek dat mijn voorvaders Loods waren voor de VOC schepen die bij Oudeschild, bij Texel, gefourageerd werden voor de lange reizen naar de Oost en de West. De Bommels waren vanaf 1600 al ouderling en diaken in het kerkje van Oudeschild, dat nog steeds in gebruik is, maar nu met name voor de watersporters in de vakantie. Ik begreep dat Ruben er in de zomer ook af en toe optreedt. Mijn voorvaders stonden bekend als tamelijk vrijgevochten types. Zo is in de kerkkanalen te lezen dat in 1745 ene Pieter Cornelisz Bommel op een smalle weg weigerde om voorrang te verlenen aan de baljuw Balthasar Huijdecooper. Hij gaf daarbij in krachtige termen blijk van zijn minachting voor het gezag en hooggeplaatste personen. “Ik heb schijt aan de overigheid” en “al waart ge de prins van oranje, zo ga ik voor u niet uyt den weg”. Naar verluid weigerde hij zelfs de daarop volgende boete van 10 ducaten te betalen voor de belediging en de verkeersovertreding. Na dit voorval maakte de familie Bommel de oversteek van Texel naar Den Helder, waar tot op de dag van vandaag nog steeds het merendeel van mijn familie woont. Dus mocht u bepaalde karaktereigenschappen bij mij ontdekken, dan weet u in ieder geval waar die vandaan komen. En zo is vermoedelijk ook mijn affiniteit met water vanuit mijn familie historie te

verklaren. Ik heb eigenlijk vanaf mijn middelbare schooltijd altijd bootjes gehad. In Haarlem op de Mooie Nel, in Friesland en later op de Wadden. En ook in de 8 jaar dat Mirjam en ik samen met onze 4 kinderen op Aruba woonden heb ik op, onder of naast het water gezeten.

Vanuit mijn achtergrond, die ik u zojuist heb geschetst, heb ik een aantal persoonlijke waarden en interesses ontwikkeld. En daar wil ik u graag deelgenoot van maken. In de eerste plaats heb ik op het water leren genieten van “het moment”. Maar ook tijdens de drukke dagen van mijn werk probeer ik te genieten van het Hier en Nu. Als leider maar zeker ook als mens hebben de boeken van Eckhart Tolle mij daarbij echt geholpen. Zoals hij uitlegt in zijn boek “De kracht van het nu”, gaat het er om te leven in het heden. Het “Nu” is immers het enige moment dat je ooit zult krijgen. Als je je concentreert op het Nu, dan maak je je dus geen zorgen over verleden of toekomst. Je kunt dan ook je voortdurende gedachten stroom, die bijna iedereen heeft, onderbreken. Zorgen, angst en negativiteit worden vaak veroorzaakt door te veel na te denken over de toekomst of te tobben over het verleden, in plaats van aanwezig te zijn in het Nu. In feite is dat ook de essentie van meditatie, waarbij het er vooral om gaat te leven in het Nu. De positieve effecten van meditatie zijn enorm. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat regelmatige beoefenaars van meditatie een betere fysieke gezondheid hebben, ook minder stress, meer energie, een sterker immuunsysteem en een lagere bloeddruk. Daarnaast neemt het geluksgevoel en een positieve geesteshouding sterk toe. Zelf doe ik sinds 2 jaar regelmatig aan meditatie en ik heb alle dingen die ik zojuist heb verteld zélf daadwerkelijk ervaren. Als leider ervaar ik veel meer rust en positieve energie in mijn dagelijkse werk.

Een ander punt is dat ik de laatste jaren als leider ook de kracht van positiviteit en optimisme beter heb leren kennen. Voor mij was het blad Ode daarbij een absolute bron van inspiratie. Het blad Ode is niet voor niets 2 jaar geleden omgedoopt tot De Optimist en dat is een geweldig blad dat ik iedereen kan aanbevelen. Uit allerlei onderzoeken is gebleken dat optimisten gezonder en gelukkiger zijn. Optimistische mensen worden minder snel ziek, ze voelen dat ze een antwoord hebben op de omstandigheden waarin ze zich bevinden. Optimisten hebben meer gevoel voor humor. Ze nemen zichzelf minder serieus en ze lachen meer. Positief gedrag zorgt ook voor positiviteit in je omgeving. We zijn erg vatbaar voor invloeden van buitenaf. Als iemand bijvoorbeeld veel positieve woordjes heeft gezien dan kan je daarmee positieve gevoelens opwekken. Van dit zogenaamde “Priming” heeft Malcolm Gladwell in zijn boeken allerlei voorbeelden gegeven.

Ook heb ik ontdekt dat het enorm belangrijk is dat je echt gelóóft in succes. Een van de beroemdste management boeken is van Napoleon Hill. Van dat boek, "Think and Grow Rich" geschreven in 1937, zijn al meer dan 100 miljoen exemplaren verkocht. Hill heeft de meest succesvolle ondernemers van zijn tijd geïnterviewd en nauwkeurig geanalyseerd. Dat waren bijvoorbeeld in die tijd mannen als Henry Ford, Edison en Rockefeller. En Hill ontdekte dat "gedachten dingen worden", mits je er heilig in gelooft dat die gedachte of wens ook echt werkelijkheid wordt.

Het gaat er daarbij om dat je intenties en gedachten in je onderbewustzijn komen. Het onderbewustzijn is volgens Hill de opslagplaats van alle informatie en gedachten die je ooit hebt ervaren. Daarnaast is volgens Hill het onderbewustzijn de toegangspoort tot het zogenaamde Zero Point Field. Dit veld – zo genoemd omdat er bij het absolute nulpunt nog steeds energie meetbaar is – lijkt een verklaring aan te dragen voor talrijke bekende verschijnselen en processen die de wetenschap tot dusver voor raadselen stelde.

Tijn Toubert heeft over dit onderwerp een waanzinnig interessant artikel geschreven getiteld "De onwaarschijnlijke beloften van het Zero Point Field". Hij schrijft:

"Alle informatie is beschikbaar in het Zero Point Field. Het is mijn uitdaging – en die van ons allemaal – om het mooiste eruit te halen. Het is zoals Michelangelo het ooit zei over beeldhouwen: 'Het beeld zit al in het marmer, je hoeft het er alleen maar uit te halen.'

In zijn artikel geeft Toubert een aantal interessante voorbeelden.

"Toen ik destijds een nieuw huis nodig had, creëerde ik een beeld van dat huis. Ik visualiseerde een huis aan zee met bossen in de buurt, hoog, veel licht en betaalbaar. Gedurende enkele weken gaf ik elke dag een moment aandacht aan die visualisatie, waardoor het energetische beeld in het Zero Point Field werd verankerd. Het was nog slechts een kwestie van tijd voor het zou materialiseren. Dat gebeurde twee maanden later. Nu woon ik in het huis dat ik toen voor me zag. Met mijn visualisatie stemde ik in feite af op het Zero Point Field. Door aandacht te geven aan een beeld kon dat beeld – mijn huis – werkelijkheid worden."

Het klinkt gek, maar ik heb gemerkt dat visualiseren van succes echt werkt. Bijvoorbeeld door te visualiseren en ook echt te voelen dat je een bepaalde mooie opdracht al gewonnen hebt, nog voordat het ook daadwerkelijk zo ver is. Of dat je bij het putten op de golfbaan de bal er al in ziet gaan voordat je deze speelt. Visualisatie wordt immers ook al heel lang toegepast in de sportwereld. Het is bekend dat

alle topsporters visualiseren dat ze winnen. Het effect van gedachten en intenties gaat nog verder. Wanneer sporters in gedachten trainen, blijken de elektrische impulsen naar de spieren te gaan alsof je aan het sporten bent. Amerikaans onderzoek heeft zelfs aangetoond dat bij proefpersonen die vanuit de leunstoel visualiseerden dat ze in de gym aan het fitnessen waren, de spierkracht daadwerkelijk toenam. Dus wellicht een mooie tip voor u allen, je kunt dus fitheid creëren vanuit de luie stoel. Dus kortom: positiviteit en optimisme, visualiseren van succes, en leven in het moment - dat zijn voor mij belangrijke steunpunten om goed te kunnen functioneren zowel in mijn dagelijkse werk als prive.

Dat brengt mij ook naar het belang van het openstaan voor nieuwe ontwikkelingen en het enorme belang dat ik ben gaan hechten aan Innovatie, zowel zakelijk als prive. Het belang van Innovatie heb ik zelf aan den lijve ondervonden in de schaakwereld. In mijn jeugd ben ik actief lid geweest van de schaakclub in Haarlem. Toen ik begon waren er nog geen schaakcomputers, maar op een gegeven moment werd daar wel veel over gesproken. In het begin deed iedereen er wat lacherig over, maar 5 jaar later was er al een computer die van al mijn clubgenoten won. En weer 5 jaar later was het Deep Blue die wereldkampioen Kasparov versloeg. De ontwikkeling van kunstmatige intelligentie is exponentieel versneld. De supercomputer Watson is nu al gratis op internet beschikbaar en kan 200 miljoen pagina's per seconde verwerken. Dit betekent bijvoorbeeld dat de business van professionele dienstverleners zoals Deloitte fundamenteel zal veranderen. Als alle informatie immers al direct beschikbaar is, zullen we op een andere manier waarde aan bedrijven moeten gaan toevoegen.

Vorig jaar ben ik een week in Silicon Valley geweest en heb daar het Executive programma van Singularity University doorlopen. Singularity University richt zich op de studie van de razendsnel ontwikkelende technologie en kijkt naar de impact daarvan op mensen en bedrijven. Voor Deloitte is dit uiteraard uitermate relevant, maar ook voor mijzelf als persoon. Ik heb onder meer colleges gekregen over de ontwikkeling van nieuwe technologieën zoals robots, kunstmatige intelligentie, DNA onderzoek, nanotechnologie, 3D-printing en the internet of things.

Technologie, en met name de robotisering en artificial intelligence, lijkt een enorme impact te krijgen op de toekomst van werk. Singularity University gelooft dat er de komende 10 jaar een enorme sociale onrust gaat komen en een grote disruptie van het bestaande werk. Volgens Singularity University zullen veel mensen hun baan kwijtraken net als 100 jaar geleden tijdens de industriële revolutie. Technologische vooruitgang gaat er volgens velen voor zorgen dat er minder behoefte is aan menselijke

arbeid. Het snelle tempo van digitale innovatie zorgt er volgens onderzoekers voor dat de arbeidsmarkt krimpt en inkomensongelijkheid verder toeneemt. Door deze veranderingen moet de mensheid anders gaan nadenken over hoeveel uur er in een werkweek gaat en welke arbeid nog door mensen wordt gedaan.

Maar technologie brengt ook heel veel positiefs. De technologische vooruitgang zal zorgen voor nieuwe, andere banen. Er zal voldoende energie zijn, want als we maar 5% van alle zonne-energie pakken hebben we al genoeg om in onze huidige behoefte te voorzien. En bedenk dat de meeste zon aanwezig is in de armste gebieden ter wereld. De gezondheidszorg zal een grote vlucht nemen, want de combinatie van data technologie, medische kennis en mobiele technologie zorgt ervoor dat alles sneller, slimmer, goedkoper en beter wordt. Fitness technologie, zoals de fitbit, helpt bij het bewustmaken van het belang van beweging. Watson zal de assistent van de doctor worden waardoor de kwaliteit van diagnoses zal verbeteren. Nanotechnologie zal zorgen voor goedkopere en sterkere materialen, de zelfrijdende auto zal zorgen voor minder files. Desalinisatie-apparaten worden steeds goedkoper en zullen, gevoed met zonne-energie, zout en vuilwater kunnen omzetten in zoet water. Hierdoor zal er voldoende voedsel kunnen worden geteeld. Een positief en optimistisch toekomstbeeld voor onze wereld dus. Peter Diamandis schrijft daarover uitgebreid in zijn boek "Abundance".

Nieuwe technologie ontwikkelt zich zo snel, dat er op dit moment te weinig aandacht is voor ethische vraagstukken en dilemma's. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat een Google car, zelfrijdend en sturend, op een tunnel afrijdt. Plotseling steekt een klein meisje de weg over. De auto heeft twee mogelijkheden: het meisje aanrijden of opzij zwenken tegen de bergwand aan. De auto moet deze keuze maken in een split-second. Maar eigenlijk heeft de programmeur die keuze voor u al gemaakt. De vraag is of die keuze niet van te voren door uzelf gemaakt zou moeten worden of dat u dit moet overlaten aan die programmeur? In de gezondheidszorg is het in ieder geval niet toegestaan en wordt het zelfs onethisch gevonden om medische interventies op personen toe te passen zonder dat dit is goedgekeurd door de persoon zelf. Dus waarom zou dat bij een robot of een zelfsturende auto niet zo zijn?

Een ander ethisch dilemma is het gebruik van zogenaamde killer drones en killer robots, voorzien van kunstmatige intelligentie, in oorlogssituaties. Wie is verantwoordelijk als een dergelijk apparaat iemand doodt? De robot maker, de robot gebruiker, de programmeur of nog iemand anders?

De exponentiële technologische veranderingen zullen ook nog iets anders betekenen. Er zal bijvoorbeeld meer vrije tijd komen, omdat veel werk van de mens door de machine wordt overgenomen. Een interessante vraag is wat we dan gaan doen met al die extra vrije tijd. Er is onderzoek gedaan naar wat iemand het liefste doet als er niet gewerkt hoeft te worden. En dat blijkt te zijn: iemand anders blij maken, zoals bijvoorbeeld muziek maken, eten koken of gezellig samen zijn. En ik kom daarbij ook weer terug op een eerder punt, namelijk dat mensen dan wellicht meer gelegenheid gaan nemen om er te “zijn” en te genieten van het moment. Want het zijn vaak de kleine momenten die je het meest gelukkig maken. Voor mijzelf zijn de gelukkigste momenten de kleine dingen van het leven. Inspirerende gesprekken met collega’s tijdens mijn werk, samen met Mirjam en mijn kinderen in onze tuinhut bij het haardvuur, op het weekend kijken naar het hockey van mijn kinderen, de wind en de zon voelen op het water. Dat soort dingen. Als aan mensen die op hun sterfbed liggen gevraagd wordt waar ze het meest spijt van hebben, zeggen ze vaak dat ze te hard gewerkt hebben, te weinig aandacht gegeven hebben aan hun familie en vrienden of hun dromen niet hebben nageleefd.